

Støtte til borgere i udsathed med grønlandsk baggrund i Danmark

Et inspirationshæfte

November 2025

Viden til gavn

Publikationen er udgivet af:

Social- og Boligstyrelsen
Lerchesgade 35, 5
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: info@sbst.dk
www.sbst.dk

Udgivet november 2025

Rapporten er tilgængelig på Social- og Boligstyrelsens hjemmeside
www.sbst.dk

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse af kilde.

ISBN: 978-87-85236-03-6

Indledning

Dette materiale er for dig, der i dit daglige socialfaglige arbejde ønsker konkret inspiration til, hvordan du kan få et bedre samarbejde med borgere i udsathed med grønlandsk baggrund i Danmark.

Materialet er også relevant for dig, der arbejder som leder eller udviklingskonsulent i en kommune, frivillig organisation, på et socialt tilbud eller i en anden type organisation. Det er til dig, der ønsker at styrke din viden om de faglige og organisatoriske elementer, der kan bidrage til, at målgruppen får bedre udbytte af eksisterende eller nye sociale indsatser.

Folketinget besluttede i 2020 at igangsætte *Partnerskab om borgere i udsathed med grønlandsk baggrund og bedre rusmiddelbehandling*, som skulle bidrage til at sociale tilbud til borgere i udsathed med grønlandsk baggrund i højere grad imødekommer de særlige behov for støtte, som borgerne kan opleve i Danmark.

Som en del af initiativet etablerede Social og Boligstyrelsen i 2021 *Netværk om borgere i udsathed med grønlandsk baggrund i Danmark*. Netværket bestod af kommuner, civilsamsfundsaktører, forskere og private aktører, som har specialiseret viden om eller tilbud målrettet borgere i udsathed med grønlandsk baggrund. Formålet med netværket var at:

- samle centrale aktører på området og skabe tættere samarbejde og større videndeling mellem kommuner og civilsamsfundsorganisationer, herunder at identificere centrale barrierer for, at borgere i udsathed med grønlandsk baggrund kan profiteres af sociale indsatser.
- levere konkrete anbefalinger til, hvordan sociale indsatser tilpasses, så de i højere grad end hidtil imødekommer de behov, borgere i udsathed med grønlandsk baggrund har.
- kvalificere en pulje vedrørende *Partnerskab om borgere i udsathed med grønlandsk baggrund og bedre rusmiddelbehandling*, der skal understøtte, at sociale tilbud bliver mere kvalificerede til at arbejde med borgere i udsathed med grønlandsk baggrund og de særlige behov og den kompleksitet, der kan være i deres problemstillinger

Sideløbende med *Netværk om borgere i udsathed med grønlandsk baggrund i Danmark* og for at sikre et styrket borgerperspektiv ind i netværksgruppens arbejde har Social- og Boligstyrelsen inddraget erfaringseksperter i *Grønlandsgruppen i SAND* – De hjemløses landsorganisation og fra *Tumit* i Det Grønlandske Hus, Odense. Erfaringseksperternes og netværksgruppens perspektiver og anbefalinger er udgivet i rapporten *Veje til støtte tilpasset udsatte grønlændere i Danmark. Barrierer og god praksis* fra 2022.¹

Ansøgningspuljen *Partnerskab om borgere i udsathed med grønlandsk baggrund og bedre rusmiddelbehandling* blev udmøntet i 2022. Der blev givet midler til seks projekter, der bliver beskrevet i inspirationshæftet.

Dette inspirationshæfte tager både afsæt i anbefalinger fra rapporten *Veje til støtte tilpasset udsatte grønlændere i Danmark. Barrierer og god praksis* og viden og erfaringer fra de seks projekter, der har modtaget midler gennem ansøgningspuljen *Partnerskab om borgere i udsathed med grønlandsk baggrund og bedre rusmiddelbehandling*.

Social- og Boligstyrelsen benytter i dette materiale ikke udtrykket "udsatte grønlændere" for at undgå at lave en implicit sproglig sammenhæng mellem "udsathed" og "grønlændere." "Grønlandsk baggrund" er i øvrigt en mere dækkende betegnelse for spektret af mennesker med variation i deres grønlandske etnicitet. Begrebet "udsatte grønlændere" anvendes udelukkende, når der refereres til tidligere publikationer.

Erfaringseksperter er en betegnelse for mennesker, der er eksperter i kraft af deres levede erfaringer med eksempelvis forskellige former for udsathed. I dette materiale er det mennesker i udsatte positioner med grønlandsk baggrund.

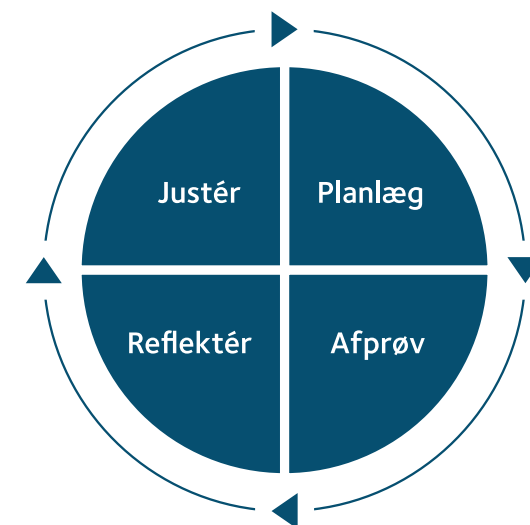
Grønland og borgere med grønlandsk baggrund er en del af Rigsfællesskabet og ligestillet med øvrige danske statsborgere i Danmark. De omfattes dog også af ILO-konvention nr. 169 fra 1989 om oprindelige folk, hvilket anerkender dem som et oprindeligt folk med særlige rettigheder til beskyttelse af deres sociale, kulturelle og religiøse værdier. Det indebærer, at offentlige indsatser rettet mod disse borgere skal tage højde for deres unikke kulturelle baggrund og forhold for at sikre størst mulig effekt og positiv gennemslagskraft.

Materialet indleder med anbefalinger og ønsker til fagpersoner og ledere fra erfaringseksperter i *Grønlandsgruppen* i SAND. Disse erfaringseksperter har personlig erfaring med at leve i udsathed og hjemløshed som borgere med grønlandsk baggrund i Danmark.

Materialet indeholder en beskrivelse af prøvehandling, som er en metode til at afprøve indsatser, metoder eller andre forbedrings tiltag i praksis i lille skala, inden de implementeres i organisationen. Målet med prøvehandling er at indsamle erfaringer og data, der kan hjælpe med at justere og tilpasse indsatserne, sikre kvaliteten og optimere resultaterne for borgerne.

Hvis du som fagperson, udviklingskonsulent eller leder lader dig inspirere af materialets opmærksomhedspunkter, indsatslementer eller organisatoriske elementer, kan prøvehandling være en nyttig metode til at afprøve dem i egen praksis. Metoden muliggør løbende læring og tilpasning af den udviklingsaktivitet, du sætter i gang.

Sidst i materialet fremgår korte beskrivelser af initiativets seks puljeprosjekter til inspiration til konkrete indsatser, der er tilpasset målgruppen.

Hop til...

→ Den metodiske tilgang i inspirationshæftet	6
→ Anbefalinger fra erfaringseksperter	7
→ Opmærksomhedspunkter i samarbejdet med målgruppen	9
→ Indsatselementer på tværs af puljeprojekterne	17
→ Organisering af støtte til målgruppen	21
→ Veje herfra gennem prøvehandling	26
→ Puljeprojekter i "Partnerskab om borgere i udsathed med grønlandsk baggrund og bedre rusmiddelbehandling"	27
→ Læs mere	32

Den metodiske tilgang i inspirationshæftet

Der er ikke udført en kvantitativ dataindsamling i *Partnerskab om borgere i udsathed med grønlandsk baggrund og bedre rusmiddelbehandling*. Den viden og de pointer, der præsenteres i inspirationshæftet, bygger på kvalitative data, som Social- og Boligstyrelsen har indsamlet og analyseret for at identificere centrale indsatslementer og indsigter fra *Netværk om borgere i udsathed med grønlandsk baggrund i Danmark*, erfaringseksperter og de seks puljeprosjekter.

Fokus for den kvalitative vidensindsamling har været at indsamle viden, som ikke nødvendigvis kan kvantificeres, men som udgør relevante indsigter om målgruppen af borgere i udsathed med grønlandsk baggrund. Det er viden, som aktører på området vurderer, er centrale for indsatsen og samarbejdet med målgruppen. *

De indsigter, der præsenteres i inspirationshæftet, er baseret på kvalitative metoder som:

- dokumentanalyse, hvor skriftligt materiale fra de seks puljeprosjekter er blevet gennemgået for at opnå viden om de lokale faglige og organisatoriske forudsætninger for indsatsen og foreløbige resultater af indsatsen.
- semistrukturerede interviews med medarbejdere og projektledere i de lokale projekter på statusmøder for at indsamle erfaringer og viden om målgruppen, indsatsen og de oplevede resultater
- fokusgruppeinterviews med *Grønlandsgruppen i SAND* (en gruppe af borgere med grønlandsk baggrund som har levede erfaringer med udsathed og hjemløshed).
- Netværksmøder i *Netværk om borgere i udsathed med grønlandsk baggrund i Danmark*, hvor relevante temaer og fokusområder på feltet og i samarbejdet med borgerne er blevet drøftet på tværs af relevante aktører på området.
- afsluttende lokale workshops, hvor medarbejdere og ledere delte deres erfaringer og viden med indsatsen og målgruppen. På tre af de afholdte lokale workshops deltog desuden erfaringseksperter (borgere), så det derigennem også blev muligt at få deres refleksioner og feedback i spil.

Viden i inspirationshæftet er således resultatet af en systematisk kvalitativ vidensindsamling, der afspejler de perspektiver og erfaringer, som centrale aktører på området peger på som særligt relevante.

Social- og Boligstyrelsen har underbygget de indsatslementer og indsigter, der er identificeret i hæftet, med anden relevant litteratur på området i det omfang, det har været muligt (se under "Læs mere"). Litteraturen er anvendt til at uddybe og nuancere pointer fra fagfolk og borgere om blandt andet kultur, sprog, rettigheder og indsatser til målgruppen.

*I enkelte tilfælde er særlige opmærksomhedspunkter og indsatslementer fremhævet i hæftet, selvom de kun har været centrale i enkelte projekter. Det gælder fx "forskelle i familiekulturer", hvor opmærksomheden har fyldt i det projekt, der har samarbejdet med familier med grønlandsk baggrund. Her er opmærksomheden prioriteret, fordi den har været vigtig for aktørerne i *Netværk om borgere i udsathed med grønlandsk baggrund* og blandt erfaringseksperterne.

Anbefalinger fra erfaringseksperter

Under initiativet har Social- og Boligstyrelsen løbende samarbejdet med *Grønlandsgruppen* i SAND (De hjemløses Landsorganisation) – en gruppe borgere med grønlandsk baggrund og med egen erfaring med hjemløshed og udsathed i Danmark.

Gruppen har bidraget med erfaringsbaseret viden inden for følgende emner:

- Barrierer for og veje til støtte til målgruppen
- Lighed i sundhed
- Kulturelle og psykiske traumer
- Involvering af erfarings eksperter med grønlandsk baggrund.

I rapporten "Vej til støtte tilpasset udsatte grønlandere i Danmark" bidrog gruppen med deres anbefalinger til området.²

I dette inspirationsmateriale har gruppen revideret og opdateret sine anbefalinger til aktørerne inden for feltet.

Gruppen har derudover kvalificeret indholdet i dette inspirationsmateriale.

Anbefalinger fra Grønlandsgruppen

- 1 Danmark skal opdatere sin viden om Grønland og skabe en generation af danskere, der lærer mere om Grønland og grønlandsk kultur. Fordomme og fordømmelse kan aflives med mere viden. De mange danskere, der har været i Grønland for at arbejde, kan være med at udbrede viden om Grønland – både om det gode og det dårlige, de har lært og oplevet. Det er viden, der er vigtig for danskere at kende til, og som kan hjælpe os grønlændere i Danmark.
- 2 Vi skal tilbydes en tolk, der tager højde for dialekter, i mødet med systemet. Det er også vigtigt, at vi tilbydes tolkebistand til at læse offentlige dokumenter. Tolkebi-standen kan både foregå fysisk, men også online eller telefonisk i områder, hvor det er svært at skaffe en tolk.
- 3 Husk at nævne muligheden for, at vi kan få en bisidder med til møder i systemet. Det er vigtigt, at dobbeltsprogede bisiddere ikke automatisk afløser tolkebistanden, da bisidder og tolk er to forskellige roller, der er vigtige på hver sin måde. Spørg os, hvad der fungerer bedst for os, og husk os på, at vi har ret til en tolk, selvom vores bisidder er dobbeltsproget.
- 4 Undervisning i både grønlandsk og dansk skal være let tilgængeligt for grønlændere i Danmark, og det skal være gratis.
- 5 Vi anbefaler, at de Børne- og ungerådgivere, der arbejder med udsatte familier, tilegner sig et bedre kendskab til grønlandsk kultur og børneopdragelse. Der er forskel på grønlandsk og dansk opdragelse. De psykologiske tests, der bruges til at vurdere forældrekompetencer i anbringelsessager *, kalder Institut for Menneskerettigheder diskriminerende. Vær opmærksom på, at testene ikke er sprog- og kulturtilpassede, og at grønlandske forældre risikerer at blive fejlvurderet i systemet. Det er samtidig vigtigt, at grønlandske forældre kan få hjælp, hvis de har brug for det ift. at skulle opdrage til en opvækst i Danmark.
- 6 Det er vigtigt, at vi får viden om vores rettigheder og ansvar. Mange af os kender ikke til vores rettigheder og klageadgang eller de pligter, restriktioner og sanktioner, vi skal være opmærksomme på. Vi skal informeres om, hvad vi har af muligheder for økonomisk støtte, fx medicintilskud og boligstøtte, som flere ikke kender til, og hvilken hjælp vi kan søge for at få det bedre.
- 7 Vær opmærksom på, at digitaliseringen kan være særligt svært for mange af os, der kommer fra et andet system. Så vores adgang til information kan være begrænset, og vi kan have brug for hjælp til det.
- 8 Til jer, der arbejder med udsatte grønlændere i Danmark, I skal udvise en større tålmodighed over for mennesket, I sidder overfor. Både ift. sprog og kultur: Vi kommer fra et sted, hvor ting får lov til at tage tid, hvor vi har tid, og alt er samlet ét sted. Også ift. at tale om hårde ting: Vi kommer også fra en kultur, hvor der værnes om privatlivet, og der kan være tabuer, skyld og skam på tværs af generationer, der udfordrer at tale ind i svære emner.
- 9 Sundhed er mange ting for os – spørg os, hvordan vi ser på det. Det handler nok om flere ting og mere end i den vestlige sundhedsforståelse. Og for mange af os er grønlandsk proviant en vigtig del af det.
- 10 Det er vigtigt at styrke samværet og sammenholdet for grønlændere på tværs af baggrunde og sociale positioner. Vi er et meget socialt folkefærd.
- 11 Én sidste ting vi vil anbefale jer: Tag til Grønland. Det giver en bedre føling med Grønland og vores kultur.

Vi regner med fortsat at blive hørt.

Med de kærligste hilsner

Grønlandsgruppen SAND – De Hjemløses Landsorganisation

* Den 1. maj 2025 trådte ny lovgivning i kraft, som betyder, at der ikke længere må benyttes standardiserede psykologiske tests. I stedet forpligtes kommunerne til at inddrage den særlige enhed i VISO med særlig ekspertise i grønlandske sproglige og kulturelle forhold.

På tværs af de seks puljeprojekter er der blevet identificeret specifikke opmærksomhedspunkter, indsatslementer og organisatoriske elementer, som projekterne vurderer centrale for samarbejdet med målgruppen af borgere i udsathed med grønlandsk baggrund, og når sociale tilbud skal tilrettelægge en indsats, der er målrettet borgernes særlige behov og kompleksiteten i deres problemstillinger.

Opmærksomhedspunkter, indsatslementer og organisatoriske elementer er blevet præsenteret i *Netværk om borgere i udsathed med grønlandsk baggrund i Danmark* og for borgerne i *Grønlandsgruppen* i SAND. Der er i den brede gruppe konsensus om inspirationshæftets konklusioner, der også bakkes op af øvrig litteratur og forskning på området, jf. afsnittet "Læs mere".

I de følgende afsnit udfoldes de identificerede opmærksomhedspunkter, indsatslementer og organisatoriske elementer yderligere.*

*Under hvert af de tre temaer: opmærksomhedspunkter, indsatslementer og organisatoriske elementer er relevante pointer fra aktører på området markeret med en lille pil.

Opmærksomhedspunkter

- Betydningen af stilhed
- Det nonverbale sprog
- Forskelle i familiekultur
- Holistisk sundhedsforståelse
- Diskretion og respekt for privatliv
- Sprog og systembarrierer
- Den koloniale fortid
- Traumer
- Fordomme og diskrimination
- Anerkendelse gennem nysgerrighed
- Ressourcer og potentiale

Indsatslementer

- Kulturmedarbejdere
- Dyrke ressourcerne i den grønlandske kultur
- Grønlandske fællesskaber og fællesskaber på tværs af etniciteter
- Psykologhjælp og traumebehandling
- Identificering og styrkelse af ressourcer

Organisatoriske elementer

- Introduktion og kontinuerlig opkvalificering af medarbejdere i grønlandsk kulturforståelse
- Minimering af fordomme og forventningsfattigdom i organisationer
- Samarbejdende indsatser mellem organisationer med og uden specialviden om Grønland
- Specialiserede tilbud til målgruppen integreret i almene indsatser og tilbud, jf. også ILO Konventionen nr. 169 af 28. juni 1989
- Organisatoriske rammer for en traumebevidst social indsats
- Fleksibelt og opsøgende socialt arbejde
- Strategiske overvejelser om målgruppen

Opmærksomheds- punkter i samarbejdet med målgruppen

Fagpersoner og erfaringseksperter, som har bidraget til og været en del af "Partnerskab om borgere i udsathed med grønlandsk baggrund og bedre rusmiddelbehandling", har identificeret følgende opmærksomhedspunkter som værende virksomme i samarbejdet med borgere i udsathed med grønlandsk baggrund:

Betydningen af stilhed

I Grønland har stilhed en dyb kulturel og følelsesmæssig betydning. For borgere med grønlandsk baggrund er stilhed normalt i sociale sammenhænge og ofte en naturlig måde at skabe forbindelse til naturen og finde refleksion og ro. I mødet med fagfolk kan stilhed dog misforstås som passivitet eller mangel på motivation, selvom det snarere udtrykker en kulturelt indlejret tilgang til samvær og eftertanke.

- Vær i stilheden, og giv den plads i samarbejdet med målgruppen.
- Vær opmærksom på, at stilhed, tilbageholdenhed og respekt for andre er centrale grønlandske værdier.
- Brug færre ord, og giv plads til eftertænkning og ro i kommunikationen. Mange borgere med grønlandsk baggrund oplever, at danskere taler og spørger meget.
- Vær opmærksom på, at stilhed for nogle borgere også signalerer usikkerhed eller et behov for at beskytte sig selv. Når borgeren befinder sig i en udsat situation, kan stilhed være en beskyttelsesmekanisme mod at blive misforstået, afvist eller ydmyget. Det kan kræve opmærksomhed og god tid og ro at etablere en tillid, hvor borgerne bryder tavsheden og deler det, der kan være svært.

Det nonverbale sprog

For borgere med grønlandsk baggrund er nonverbal kommunikation en vigtig del af kommunikationen og kan ofte sige mere end ord. Gestikulation, ansigtsudtryk og kropsholdning spiller en central rolle i, hvordan følelser og holdninger formidles, og de kan nogle gange helt afløse verbale svar. Derfor er det afgørende at aflæse den nonverbale kommunikation for at forstå og respektere borgernes følelser og grænser, især når de ikke udtrykkes gennem ord.

- Læg mærke til nonverbal kommunikation, som adskiller sig fra vestlige fortolkninger af ansigtsudtryk, fx:
 - Løftede øjenbryn = positivt signal eller 'ja'
 - Rynken på næsen = negativt signal eller 'nej'
 - Trækken på skuldrene = "ved ikke" eller "måske" eller "det kan godt være".

Forskelle i familiekultur

I Grønland er der kultur for at give børn en høj grad af selvbestemmelse og praktisere en form for "ikke-indblandings-opdragelse." Det betyder, at børn ofte har stor frihed i dagligdagen og lærer ved at observere voksne snarere end gennem direkte instruktioner. Desuden er respekten for naturen og fællesskabet essentielt. Børn bliver ofte opdraget i fællesskaber, hvor flere generationer deler ansvar og bidrager til børnenes opvækst. Forskellene mellem familiekultur i Grønland og i Danmark kan føre til misforståelser og bekymringer. Erfaringseksperter og fagpersoner peger på, at familier med grønlandsk baggrund, der lever i udsathed, ofte har en frygt for, at deres børn kan blive anbragt. Denne frygt påvirker deres vilje til at opsøge nødvendige indsatser samt deres samarbejde med fagpersoner i systemet.

- Vær opmærksom på de kulturelle forskelle i opdragelsesmetoder, værdier og kommunikationsformer. Forældre med grønlandsk baggrund kan opdrage deres børn på måder, der afviger fra de danske normer.
- Vær opmærksom på, at erfaringseksperter og fagpersoner oplever stor frygt blandt borgere i udsathed med grønlandsk baggrund for, at der sker misforståelser, og at børnesager eskaleres til anbringelse. Den frygt kan være en betydelig faktor i samarbejdet med grønlandske forældre i udsathed.
 - Opbyg et særligt trygt rum til at snakke om børns trivsel
 - Kommunikér med omtanke, og spørg nysgerrigt ind, hvis der er noget ved børneopdragelsen, der vækker undren eller bekymring.

- Vær opmærksom på, at der til samtaler i børnesager kan være særligt behov for tolkebistand og bisidder for at forebygge misforståelser i samarbejdet.
- Skab gennemsigtighed ved at informere om tavshedspligt og skærpet underretningspligt. Kommunikér grundigt og omsorgsfuldt om, hvordan processen forløber, hvis der opstår bekymringer vedrørende børns trivsel.³

- Anvend Social- og Boligstyrelsen tre foldere, der oplyser forældre med grønlandsk baggrund om det danske system. Folderne er tilgængelige på dansk og grønlandsk.⁴

Hvis et barn anbringes uden for hjemmet, viser analyser, at det er vigtigt for barnets trivsel at bevare tilknytningen til grønlandsk sprog og kultur under anbringelsen. Dette kan også styrke relationen mellem barnet og forældrene.

- Undersøg i samarbejdet med barnets forældre, hvordan barnet bevarer tilknytningen til grønlandsk sprog og kultur under anbringelsen.

Holistisk sundhedsforståelse

Sundhed i Grønland omfatter en holistisk tilgang, hvor fysisk, mental, social og kulturel trivsel er væsentlige komponenter. Sundhed ses som en kombination mellem "krop, sjæl og ånd" og består af en del flere elementer end i en typisk vestlig forståelse af sundhed.

- Vær åben og undersøgende for tilgange til borgernes sundhed, der integrerer det fysiske med sjæl og ånd, og som eksempelvis også bygger på en forbindelse til naturen, fællesskab, grønlandsk mad og lokale værdier.
 - Overvej at anvende den grønlandske sundhedsmodel, Peqqissuserput, til at udforske borgernes opfattelse af sundhed. Denne model er udviklet af Center for Folkesundhed i Grønland, hvor du kan finde råd og vejledning om, hvordan den kan anvendes i praksis.⁵

I nogle af projekterne har en kropsterapeut været involveret, og flere af dem har inkluderet NADA-terapi. I andre projekter har der været øget fokus på fællesskab og sociale relationer, adgang til sundhedsydelser, kost og livsstil, hvilket har understøttet en helhedsorienteret og holistisk indsats for borgerne.

Diskretion og respekt for privatliv

Diskretion og respekt for privatlivet er grundlæggende værdier i grønlandsk kultur, hvor der er en tradition for ikke at blande sig i andres problemer eller at dele sine egne. Dette afspejler en høj grad af autonomi og respekt for andres selvbestemmelse og livsvalg.

Der findes tabuer omkring følsomme emner som rusmiddelbrug, psykisk sygdom, vold og seksuelle overgreb, som kan bunde i betydningen af fællesskabet og sammenhørigheden i det grønlandske samfund. Opretholdelse af sociale relationer og harmoni er vigtigt i de små samfund, hvor alle kender hinanden, hvilket gør det svært at tale åbent om emner, der kan skabe splittelse og konflikter. Der kan også være frygt for at bringe skam over sig selv og sin familie.

- Det er vigtigt som fagperson at gå opmærksomt, fordomsfrit og tålmodigt til snakke om privatliv. Argumentér og redegør for, hvorfor de snakke er relevante for at hjælpe borgeren med sin individuelle situation.

Sprog- og systembarrierer

Mange borgere med grønlandsk baggrund møder sprogbarrierer i Danmark. Dette kan føre til misforståelser, problemer med at få adgang til information og ydelser og være barrierer for social integration. Sprogbarrierer kan være særligt udtalte i sundhedssystemet, uddannelsessystemet og i relationer mellem myndigheder og borgere. For borgere i udsathed med grønlandsk baggrund kan det derfor være nyttigt at inkludere tolkebistand som en integreret del af indsatsen.

- Alle borgere med grønlandsk baggrund, der har behov for tolkning, har ret til og krav på tolkebistand i mødet med kommuner og sundhedssystemet:
 - Retten til tolkning omfatter også hjælp til oversættelse af dokumenter og skriftlige udtalelser, som er relevante for indsatsen. I et af projekterne oplever en borger, der før har smidt sine breve ud i affald, gennem hjælp til oversættelse af brevene at genvinde kontrol over sit eget liv:

” Hun fortæller, hvor meget det betyder for hende, at jeg oversætter hendes breve, og vi derefter taler om, hvilken betydning de har for hende, og hvilke muligheder hun derved har som reaktion til dem. Hun fortæller, at hun ønsker at købe en mappe, hvor vi kan begynde at sortere i hendes breve og sætte dem i system, så hun opnår endnu større kontrol.

(Citat fra medarbejder i projektet)

- Det er fagpersonens ansvar at sikre, at borgeren har forstået det, der er blevet sagt.
 - Tag højde for de forskellige grønlandske dialekter, herunder vest-, nord- og østgrønlandsk ved bestilling af tolk. Dette er vigtigt for at sikre, at borgerne kan kommunikere klart og præcist, hvilket er afgørende for at modtage korrekt information og hjælp. Det fremmer også inklusion og respekt for den grønlandske kultur at tage højde for dialekterne.
 - Overvej på forhånd at informere tolken om centrale fagtermer, som vedkommende kan forberede sig på inden et møde. Dette sikrer, at tolken er bedre rustet til at formidle præcise oplysninger og undgå misforståelser. Det kan også forbedre kommunikationen mellem borgeren og fagpersonen, hvilket bidrager til et mere effektivt møde og en bedre forståelse af situationen.

- Vær opmærksom på, at der kan være behov for tolk, selv om borgeren umiddelbart taler og forstår dansk, da der kan være stor forskel på smalltalk og fagsprog. En tolk bidrager også til fagpersonens forståelse af borgeren.
 - Vær opmærksom på, at selv borgere, som ikke har behov for tolkning, kan have behov for pauser i samtalen, hvor borgerne har tid til at oversætte informationer i hovedet.
 - Overvej visuelle virkemidler og modeller som udgangspunkt for samtaler med borgere med grønlandsk baggrund. Spørg den enkelte, hvad der fungerer bedst for dem. Fagpersoner oplever, at borgere med grønlandsk baggrund er mere visuelt anlagte end skriftligt og mundtligt. Særligt det skriftlige kan opleves som en barriere for samarbejde.
 - Vær opmærksom på, at en borger med grønlandsk baggrund kan sige "ja" uden at have forstået spørgsmålet. Dette kan skyldes en ikke-konfronterende kommunikationskultur, hvor mange undgår direkte afvisninger for at bevare harmoni og respekt i samtalen. Derfor kan de sige "ja" for ikke at virke uhøflige, selvom de ikke helt forstår, hvad der tales om. Bed eventuelt borgeren om at opsummere det aftalte, og stil afklarende spørgsmål undervejs i samtalen for at sikre, at borgeren forstår.
- Vær opmærksom på brugen af negationer i din tale. Undgå fx at placere "ikke" i slutningen af sætninger, da det for nogle borgere med grønlandsk baggrund kan have den modsatte betydning.

Mange borgere med grønlandsk baggrund står over for barrierer i mødet med det danske system, som begrænser adgangen til rette indsats. Dette kan inkludere mangel på tilpassede tilbud, komplekse procedurer eller mangel på information om muligheder, rettigheder og pligter. Systembarrierer kan forværre udfordringerne for personer, der allerede står over for sprogbarrierer, da de kan finde det svært at navigere i et system, der ikke tager højde for deres behov. Sammen kan sprog- og systembarrierer hindre borgerne i at få den støtte, de har brug for, og kan føre til yderligere marginalisering eller eksklusion fra vigtige samfundsfunktioner. Det danske system adskiller sig markant fra det grønlandske, og som borger i udsathed med grønlandsk baggrund i Danmark kan det være en udfordring at finde rundt i rettigheder, ansvar og hjælpemuligheder, både i det offentlige system og i civilsamfundet.

→ Informer borgerne om:

- deres ret til bisidder, tolkebistand og klageadgang
- pligter, sanktioner, restriktioner og konsekvenser
- relevante velfærdsydelser og indsatser, som de har adgang til og kan være i målgruppe for.

- Vær særligt opmærksom på, at flere borgere i målgruppen ikke er rutinerede i at bruge det danske sundhedssystem. Det kan derfor være vigtigt at brobygge til sundhedssystemet og hjælpe borgerne med at forstå og navigere i tidsbestilling, møder og behandling.
- Vær opmærksom på, at der er væsentlige forskelle på de digitale løsninger i Grønland og Danmark, og at systemerne ikke taler sammen på tværs af grænserne. Digitalisering kan derfor være en barriere for inklusion i det danske samfund

Erfaringseksperter og borgere i flere af projekterne har oplevet at møde fordomme og diskrimination i sundhedssystemet, og flere er derfor stoppet med at komme til læge eller søge sundhedsmæssig behandling. Fagpersoner fortæller, at flere af borgerne derfor kan have uforholdsmæssig dårlig fysisk sundhedstilstand, som kræver pleje og fokus. Her har det gjort en forskel at ledsage borgerne til samtaler og bisidde i mødet med sundhedspersonale. I et af projekterne har en fagperson brobygget og ledsaget 'Karen' til læge, og hun har genfundet tilliden til lægen:

” Karen har lyttet til lægens anbefalinger og fortæller, at hun også allerede mærker, at hun har det bedre, og at hun efter sine egne ord har fået større livskraft og energi.

(Citat fra medarbejder i projektet)

En kolonial kontekst

Grønlands historie rummer en sammenfletning af oprindelige inuittraditioner og udenlandske påvirkninger, som tilsammen har været med til at forme samfundet i Grønland og den kulturelle og etniske identitet blandt borgere med grønlandsk baggrund.

Den grønlandske historie rummer også den koloniale fortid, som Danmark og Grønland deler, og som stadig kan påvirke nutidens relationer mellem borgere med grønlandsk baggrund og danskere.

Fagpersoner og erfaringseksperter fortæller, at borgere med grønlandsk baggrund kan opleve vanskeligheder med at opnå de samme muligheder som danskere og en følelse af ikke at høre hjemme i det danske system.

- Vis, at du er opmærksom på, at den koloniale fortid kan påvirke relationen og samarbejdet mellem de fagprofessionelle og borgere med grønlandsk baggrund.

Traumer

Traumer er udbredte blandt borgere i udsathed, især blandt dem med grønlandsk baggrund, som ofte bærer på komplekse traumer forbundet med den koloniale fortid og socioøkonomiske forhold. Det kan forbedre relationer, styrke tillid og trivsel samt føre til mere effektive sociale indsatser at øge viden om traumer og sorgreaktioner.

- Opbyg og anvend viden om traumer og sorgreaktioner i samarbejdet med borgere med grønlandsk baggrund.
 - Fagpersoner på tværs af social-, sundheds- og beskæftigelsesområdet bør anvende en traumebevidst tilgang (Traume-Bevidst Tilgang (TBT)) i samarbejdet med borgerne.⁶
- Overvej at anvende Social- og Boligstyrelsens "Anbefalinger til at arbejde traumebevidst i den sociale indsats med voksne", der giver viden om og inspiration til, hvordan man arbejder traumebevidst i mødet med borgeren og i andre sammenhænge, som har betydning for indsatsen:
 1. Opbyg viden om traumer og kompetencer til at arbejde traumebevidst, så borgeren oplever at blive set, hørt og forstået.
 2. Lad borgerens egne perspektiver være styrende for indsatsen, så borgeren oplever kontrol, ejerskab og mestring.
 3. Opbyg tillid og tryghed sammen med borgeren, så borgeren får et roligere nervesystem og føler sig tryk ved at give udtryk for egne perspektiver og behov.
 4. Tilpas de fysiske rammer, så de bidrager til borgerens oplevelse af fysisk og psykisk tryghed. Herunder ligger en opmærksomhed på kultur og sprog i indretningen. Du kan fx spørge ind til borgerens ønsker i forbindelse med samtalsituationer, aktiviteter og måltider, og om der er kulturelle eller sproglige forhold, som kan have betydning for den enkeltes oplevelse af at høre til og føle sig tryk i rummet og samarbejdet.

Fordomme og diskrimination

Det er vigtigt at arbejde mod større forståelse, respekt og inklusion for at fremme et samfund, hvor alle kan trives uanset deres baggrund. Mange borgere med grønlandsk baggrund oplever, at det danske samfund er præget af fordomme og diskrimination. Dette kan manifestere sig på flere måder, herunder stereotyper, negative antagelser og uretfærdig behandling i forskellige sammenhænge, som uddannelse, beskæftigelse og sociale interaktioner. Fordomme og diskrimination kan føre til marginalisering og en følelse af udelukkelse i samfundet.

- Vær nysgerrig på grønlandsk kultur, historie og de udfordringer, borgerne kan stå overfor.
- Vær nysgerrig, åben og fleksibel i mødet med borgerne, så forskelle og undren over adfærd kan blive en kilde til dialog. En borger i et af projekterne fortæller om det at gå ind i et fordomsfrit rum: "Man føler sig så velkommen, når man træder ind ad døren. Man føler sig sikker. Man kan være åben og tryk. Uden nogen fordomme eller noget. Altså det er bare en dejlig varm atmosfære at være i. Og det er ret vigtigt."
- Anerkend borgernes oplevelse af at møde fordomme og strukturel ulighed i det danske samfund, som det blev belyst af FN's særlige rapportør for oprindelige folks rettigheder efter besøget i Danmark og Grønland i 2023.
- Reflektér over, og vær bevidst om egne holdninger og antagelser om målgruppen i mødet med borgerne. Fagpersoner bemærker, at der ofte er en tendens til 'forventningsfattigdom' over for borgere med grønlandsk baggrund. Denne tendens kan stamme fra stereotype opfattelser af målgruppens udfordringer og uddannelsesniveau, hvilket kan påvirke måden, de mødes på.
- Vær opmærksom på, at der internt i gruppen af borgere i udsathed med grønlandsk baggrund kan opstå diskrimination. Her kan stigma være årsag til udstødelse fra fællesskabet, og hvor nogle har behov for at "beskytte" egen position ved at diskriminere og distancere sig fra andre.
- Vær opmærksom på, at diskriminerende strukturer og adfærd kan medføre minoritetsstress. Denne stress kan resultere i en konstant frygt for afvisning og forskelsbehandling. Den kan komme til udtryk ved skyld og skam knyttet til ens kulturelle og etniske baggrund som følge af omverdenens negative opfattelser af grønlandsk kultur. Minoritetsstress kan også skabe en følelse af social eksklusion.
- Vær opmærksom på mikroagressioner hos dig selv eller i organisationen. Mikroagressioner er små og ofte utilsigtede handlinger eller udsagn, der kan være nedladende eller diskriminerende over for en person eller en gruppe, typisk baseret på race, køn, kultur eller seksualitet. Selvom de kan virke harmløse eller uskyldige, kan mikroagressioner have en selvforstærkende effekt og skabe en følelse af marginalisering eller eksklusion hos dem, der modtager dem.
- Brug mikrovalideringer i samarbejdet med borgerne, da de kan reparere på mikroagressioner. Det er små, positive handlinger eller udsagn, som anerkender og bekræfter mennesker, især mennesker i marginaliserede eller udsatte positioner. Med mikrovalideringer udviser fagpersonen en tro på en persons potentiale, hvilket ligger indlejret i det at arbejde ud fra recovery-orienteret rehabilitering. Dette inspirationsmateriale kommer med flere bud på mikrovaliderende handlinger og udsagn, som medvirker til at validere borgernes kulturelle identitet og oplevelser, og som kan styrke samarbejdet mellem fagpersoner og borgere.
- Fremhæv gode historier og rollemodeller, så borgere og fagpersoner kan se muligheder og succeser, der kan give håb og nedbryde fordomme.

Anerkendelse gennem nysgerrighed

Anerkendelse gennem nysgerrighed refererer til en tilgang, hvor man aktivt viser interesse for og vilje til at forstå en anden persons perspektiv, erfaringer og baggrund. Det indebærer at stille åbne spørgsmål og lytte uden forudindtagede meninger eller vurderinger. Anerkendelse gennem nysgerrighed er en vigtig tilgang til at bygge bro mellem kulturer, styrke relationer og fremme et mere inkluderende samfund.

- Vær nysgerrig på borgernes grønlandske baggrund. Erfaringseksperter fortæller, at det gør, at man føler sig mødt og anerkendt.
 - Spørg gerne borgerne ind til kultur, sprog, samfund og familie i Grønland, og hvad det har af betydning for den enkelte.
- Bliv klogere på Grønland og Rigsfællesskabet ved at opsøge dokumentarer, podcast, artikler mv. Erfaringseksperter fortæller, at det gør en forskel for dem, når de kan mærke, at fagpersoner er nysgerrige og sætter sig ind i grønlandsk kultur og Danmarks og Grønlands fælles historie. Fagpersoner fortæller, at det giver dem en større forståelse for den kulturelle og samfundsmæssige kontekst, de samarbejder med borgerne i, og at det understøtter et bedre samarbejde at have en god baggrundsviden på området.

Ressourcer og potentiale

Alle borgere besidder ressourcer og potentialer. Det er vigtigt at være undersøgende på ressourcerne hos borgere med grønlandsk baggrund. Det kan kræve tilpasning at overføre ressourcer, der er stærke i en grønlandsk kontekst, så de kan anvendes og integreres i en dansk kontekst. At anerkende og støtte disse ressourcer og potentialer kan imidlertid være afgørende for at fremme empowerment blandt borgerne og skabe et mere inkluderende samfund.

- Spørg ind til borgernes ressourcer, også de mere uformelle, som borgerne kan have tilegnet sig i Grønland.
 - Stil borgerne spørgsmål om, hvad de lavede i deres fritid i Grønland, og anerkend samt byg videre på deres interesser og passioner fra livet, før de kom i udsatte positioner.
- Mød borgerne med en recovery-orienteret og rehabiliterende tilgang, der understøtter deres evne til at komme sig over udsathed. Det er vigtigt at arbejde hen imod deres håb og drømme for fremtiden. Fagpersoner bemærker, at borgere med grønlandsk baggrund ofte har svært ved at formulere langsigtede mål, da de fokuserer på nuet. Derfor kan det være nyttigt at arbejde med kortsigtede ønsker, som at spørge ind til, hvordan den kommende uge kunne se ud. Dette kan hjælpe borgeren med at sætte mål og styrke troen på egne evner.

Indsatselementer på tværs af puljeprojekterne

På tværs af de seks projekter, der har modtaget midler i "Partnerskab om borgere i udsathed med grønlandsk baggrund og bedre rusmiddelbehandling", er der identificeret konkrete insatselementer i arbejdet med målgruppen. Disse insatselementer præsenteres nedenfor som inspiration, og som elementer der med lokal tilpasning kan styrke eksisterende indsatser eller danne grundlag for nye, specialiserede tiltag.

Undervejs tilføjes borgernes og erfaringseksperternes perspektiver på insatselementerne.

Kulturmedarbejdere

Der har været ansat en eller flere kulturmedarbejdere med indgående kendskab til grønlandsk kultur, samfund og system i projekterne. Fagpersoner understreger vigtigheden af at have mindst én nøgleperson med specialiseret viden som "grønlandskyndig", som kan fungere som brobygger og involvere relevante fagpersoner, indsatser og tilbud:

- Medarbejderen kan have grønlandsk baggrund eller have boet i Grønland, hvilket giver en naturlig forståelse af den kontekst, de arbejder i. Det har vist sig særlig effektivt, når medarbejderen også taler eller forstår grønlandsk.
- Medarbejderen kan være en, der ikke kender området fra starten, men som opkvalificeres gennem kurser, temadage og sparring. I nogle projekter har det været en fordel, at medarbejderen ikke har grønlandsk baggrund, da det frigør borgerne fra bekymringer for, om der er fælles familie eller netværk.
- Medarbejderen kan være frivillig eller lønnet, fx som mentor eller peer-to-peer, der med egne erfaringer kan støtte unge og voksne borgere med grønlandsk baggrund i at finde en meningsfuld vej i livet.
- Medarbejderen skal enten selv besidde en faglighed, der matcher borgerens behov, eller løfte indsatsen i samarbejde med en fagprofessionel. Fagpersoner fra projekterne understreger, at det virksomme er kulturforståelsen i kombination med den rette faglighed.

Dyrke ressourcerne i den grønlandske kultur

På tværs af projekterne har det været et vigtigt indsatsmoment, at den social- og sundhedsfaglige indsats har inkluderet aktiviteter eller greb, der bygger på at udnytte ressourcerne i den grønlandske kultur. Eksempler på aktiviteter og greb fra indsatserne opstilles her:

- Håndværk og kreativitet er en vigtig del af den grønlandske kulturarv, som fx kan understøttes gennem arbejde med perler, skind, fedtsten og maling. Disse aktiviteter skaber et fælles rum for dialog og oplevelser på tværs af generationer, hvilket styrker båndene imellem dem. Gennem håndværk kan borgerne udtrykke deres kulturelle værdier og livssyn. Erfaringer fra projekterne viser, at håndværk også kan fungere som udgangspunkt for at tale om udfordringer, drømme og håb.
- Musik til at skabe stemning eller til fællessang på grønlandsk. I et af projekterne har deltagerne sunget danske og grønlandske sange sammen. Borgerne fortæller, at de bliver rørt, når de synger på grønlandsk.
- Grønlandsk mad har været et centralt element i flere af projekterne. Fagpersoner bemærker, at maden fungerer som et effektivt trækplaster til aktiviteterne, og at borgerne sætter pris på, at der gøres en indsats, for at de kan få grønlandsk mad på bordet. Grønlandske madvarer sælges kun i begrænsede mængder i Danmark, og de kan være dyre og svære at skaffe. Selv når maden ikke har været grønlandsk, har det vist sig positivt at samles om mad og starte aktiviteter med fyldte maver. Borgerne fortæller

desuden, at det er berigende, når "flere nationaliteter laver mad sammen", fx på værestedet, og lærer om hinandens madkulturer.

- Udflugter i naturen, fx ture til havet, hvor deltagerne har malet billeder, fået saunagus eller som et terapeutisk element har skreget ud over bølgerne.
- Aftener med grønlandske spøgelseshistorier og myter på grønlandsk kaldet 'Aliortugalikkersaarneq'.
- Fejring af grønlandske højtider og mærkedage. Det kan være på væresteder eller til større arrangementer, fx i forbindelse med Julehilsen til Grønland og kulturbegivenheden Grønland i Tivoli.
- Grønlandske rollemodeller. I et af projekterne har rollemodeller være en del af indsatsen for at motivere og inspirere unge til at forfølge deres drømme og se styrken i deres grønlandske baggrund.

At dele og fejre den grønlandske kultur gennem fælles aktiviteter skaber en samlande oplevelse, der hjælper borgerne med at bevare traditioner og føle forbindelse til deres kulturelle baggrund. Erfaringseksperter påpeger, at aktiviteterne giver mulighed for at "glemme det svære" og få et "afbræk fra hverdagen." Fagpersoner bemærker, at borgerne genfinder ressourcer, de tidligere har haft, som kreativitet, og kan dele og udfolde disse sammen med andre. Borgerne kan opleve en stolthed og glæde ved at få mulighed for at udfolde sig i grønlandske aktiviteter og styrke deres grønlandske identitet.

Grønlandske fællesskaber og fællesskaber på tværs af etniciteter

Projekterne har på forskellige måder udviklet eller etableret forbindelser til grønlandske fællesskaber og interetniske fællesskaber som en integreret del af indsatsen. Fællesskaber er essentielle for menneskelig trivsel, men mange borgere i udsathed føler sig ofte uden for og ensomme. Når borgerne bliver aktive deltagere i fællesskaber, åbner det op for udviklingen af deres personlige livsgrundlag.⁷

I projekterne har der været særligt fokus på:

- Udvikling og gennemførsel af indsatser, der styrker fællesskabet mellem deltagerne i indsatsen. Det har både vist sig givende at etablere fællesskaber særligt for borgere med grønlandsk baggrund, men det har også vist sig givende at etablere fællesskaber med afsæt i grønlandsk kultur eller grønlandsk fællesskab, som har været åbne for eller har indbudt borgere med anden etnisk baggrund.
 - I de grønlandske fællesskaber fremhæver borgerne, at det at kunne snakke grønlandsk og dele den grønlandske stilhed, humor og traditioner sammen har været værdifuldt. En af borgerne beskriver det som "at være sammen med andre grønlændere, så man kan være sig selv". I et af projekterne fremhæver borgerne, at de grønlandske fællesskaber gør, at man lærer noget om andre dele af sit land eller sin egen kultur, da der er stor diversitet i kultur, sprog og værdier mellem lokalsamfundene i Grønland. Fagpersoner nævner, at borgerne i de grønlandske fællesskaber også får mulighed for at dele et sjælesår og en forbundenhed, som kun borgere med grønlandsk baggrund kan have.

- Borgere i flere af projekterne fortæller, at de også ønsker fællesskaber på tværs af etniciteter. De oplever, at det er godt at kunne dele ud af egen kultur, men også at lære af andres. Fagpersoner fortæller samtidig, at det kan være svært at afvikle aktiviteter særskilt for borgere med grønlandsk baggrund, og derfor kan det være givende at kunne lave aktiviteter med afsæt i den grønlandske kultur, men hvor borgere med andre etniciteter inviteres ind og opfordres til også at dele deres kultur.

De fællesskabende aktiviteter har bl.a. været:

- aktiviteter, der dyrker ressourcerne i grønlandsk kultur som beskrevet ovenfor.
- ture ud af huset, som giver mulighed for social færdighedstræning og inklusion i samfundet.
- ture ud af huset som afbræk fra hverdagen. Fx sommerhusture hvor borgerne har fået et åndehul fra hverdagen, hvor de kan hygge sig, slappe af og være sammen i nuet om gode oplevelser.
- kunstterapi, som har givet deltagerne et trygt rum, hvor de har fået mod til at åbne op over for kunstterapeuterne og hinanden.

- en venindeklub for kvinder med grønlandsk baggrund, som har fungeret ved at rekruttere og informere om klubben via sociale medier og opsøgende arbejde, der har brobygget til aktiviteter i venindeklubben på værestedet. Borgere i venindeklubben, der ikke har kendt hinanden før, fortæller, at de nu også ses uden for værestedet, går ture sammen, spiser sammen i byen eller hjemme hos hinanden.

Fagpersoner fortæller, at de forskellige typer fællesskaber muliggør dybere samtaler med og blandt borgerne om emner som opvækst, kultur, adfærd, ønsker og drømme. Dette bidrager til at styrke relationerne, både mellem borgerne og mellem borgerne og medarbejderne. Desuden får medarbejderne en bedre forståelse af borgernes ressourcer og kultur, når de oplever dem i forskellige sammenhænge. Fællesskaber kan bidrage til at give hverdagen indhold og livskvalitet og hjælpe borgerne ud af døren. En borger fortæller:

” Før havde jeg måske lidt sværere ved at komme ud. Men nu ved jeg, at tirsdag og torsdag har jeg noget, jeg kan glæde mig til, og så kommer man ligesom ud af døren, og så får man mere ud af dagen, fordi man ved, at her sker der noget positivt, noget godt. Og man savner det fællesskab, og så hjælper det lidt en til ligesom at tage skridtet og komme mere ud.

(Citat fra erfaringsekspert i projektet)

Psykologhjælp og traumebehandling

På tværs af de seks puljeprojekter har der været en erkendelse af, at målgruppens problemstillinger er komplekse, og at borgerne bærer på flere og meget komplekse psykiske, transgenerationelle og kulturelle traumer, som kræver behandling. I nogle af projekterne har psykologhjælp og traumebehandling været centrale indsatslementer, og i de resterende projekter har brobygning til relevant psykologhjælp og traumebehandling (i tilfælde hvor det har været muligt) været en vigtig del af indsatsen:

- Ved psykologhjælp og traumebehandling har det været afgørende, at behandleren har haft en tilgang tilpasset de kulturelle og sociale behov hos borgerne i målgruppen.
- Ved psykologhjælp og traumebehandling har det vist sig virksomt og nødvendigt at supplere fysiske møder med telefonsamtaler og udvise en særlig fleksibilitet. Det gælder både i opstartsfasen af et behandlingsforløb, hvor det for nogle borgere kan være mere trygt langsomt at bygge op til et fysisk møde gennem tillidsopbygning i telefoniske samtaler. Det gælder også undervejs i behandlingsforløbet, hvor akutte behov for samtaler kan opstå.
- Det har i et af projekterne været virksomt at kombinere samtaler, narrativ og eksternaliserende metoder og kropslig terapi tilpasset den enkelte borgers behov.
- Det har i behandlingen vist sig vigtigt at kunne skrue op og ned for intensiteten i behandlingsforløbet, da det er krævende og sårbart at åbne op for mentale problemstillinger og traumer. Det kan kræve afbræk i behandlingen, for at borgerne samtidig kan håndtere deres hverdag.
- Fagpersoner har generelt ved samtaler om sårbare emner oplevet et behov for at tage sig særligt godt tid og at kunne arbejde uden om ordene ved hjælp af fx kropssprog, visuelle virkemidler, fysiske genstande og, i behandling for børn i målgruppen, legeterapi.

Identificering og styrkelse af ressourcer

Projekterne har på forskellige måder arbejdet med at identificere og styrke borgernes ressourcer som et centralt element i indsatsen til målgruppen. Fokus har været at styrke borgernes personlige udvikling samt sociale og faglige kompetencer. Indsatserne har omfattet kreative aktiviteter, praktiske opgaver, træning i sociale færdigheder mv.

Borgerne på tværs af projekterne fremhæver, hvordan det fx er givende at opleve, hvordan deres kompetencer bidrager til driften af kunstrummet, værestedet eller aktiviteterne. Fokus på borgernes ressourcer og deres aktive anvendelse i indsatserne styrker borgernes empowerment—den tro på egne ressourcer og kompetencer, som hjælper dem med at skabe et meningsfuldt og tilfredsstillende liv. Projekterne oplever, at indsatslementet er centralt, og at det kræver yderligere udvikling og opmærksomhed ift. det fulde potentiale, fx i forhold til koblingen til det danske arbejdsmarked.

Borgere med grønlandsk baggrund kan opleve 'forventningsfattigdom' i forhold til deres ressourcer og muligheder, særligt på det danske arbejdsmarked. Derudover er der praktiske udfordringer, såsom vanskeligheder med at overføre kurser og uddannelser fra Grønland til Danmark. Der ses desuden uoverensstemmelser mellem de kompetencer, det danske arbejdsmarked efterspørger, og dem, der findes i Grønland.

Fagpersoner påpeger, at der er behov for strategier til at overvinde barrierer for inklusion på det danske arbejdsmarked, herunder:

- Vejledning af unge og voksne i, hvordan det danske arbejdsmarked adskiller sig fra det grønlandske.
- Vejledning af unge og voksne i, hvordan de kan møde og overkomme forventningsfattigdom og diskrimination på arbejdsmarkedet.
- Kurser og kompetenceudvikling, der kan føre borgerne tættere på beskæftigelse.
- Sprogundervisning i dansk suppleret af trygge arenaer for at øve dansk. I flere kommuner tilbydes dette gratis til borgere med grønlandsk baggrund, men muligheden bliver ikke altid afsøgt og benyttet. Flere af borgerne nævner desuden, at det er positivt, at de specialiserede tilbud giver dem mulighed for at øve dansk i et fordomsfrit rum:

” *Det er et trygt rum at øve dansk i. Dansk er ikke mit modersmål, og normalt kan jeg være bange for at sige noget på dansk, hvis det er forkert. Men i kunstrummet er jeg ikke bange for at snakke.*

(Citat fra erfaringseksperter i projektet)

Organisering af støtte til målgruppen

På tværs af projekterne har bestemte organisatoriske elementer vist sig væsentlige for at implementere og drifte en indsats tilpasset borgere i udsathed med grønlandsk baggrund i Danmark.

Introduktion og kontinuerlig opkvalificering af medarbejdere i grønlandsk kulturforståelse

Arbejdet med borgere i udsathed med grønlandsk baggrund bør tage hensyn til de unikke kulturelle og historiske kontekster, der præger deres livssituation. En dybdegående forståelse af grønlandsk kultur og traditioner er afgørende for at opbygge tillid og engagere sig effektivt med målgruppen. Ligesom inkludering af grønlandske værdier og praksisser kan forbedre indsatsens resultater væsentligt.

Medarbejderne i de seks puljeprojekter har haft forskellige faglige og kompetencemæssige forudsætninger for at tilpasse støtten til borgere med grønlandsk baggrund i udsatte positioner. På tværs af projekterne har rekruttering, introduktion og løbende opkvalificering af medarbejdere med fokus på grønlandsk kultur været en central opgave.

- Det er vigtigt at arbejde med opbygning og forankring af viden om grønlandsk kultur i organisationerne. Dette kan ske gennem fx oplæg, temadage og kurser om grønlandsk kultur, sprog og samfund, traumer og mentalisering. Her kan det være nyttigt at afdække, hvilke videnspersoner der evt. er i organisationen i forvejen eller blandt relevante samarbejdspartner, som kan bidrage til en bredere vidensopbygning om målgruppen i organisationen.
- Det er vigtigt at tage stilling til, hvordan viden opbygges, deles og bibeholdes i organisationen over tid, og når der sker udskiftning i medarbejdergruppen. Det er vigtigt, for at nye medarbejdere hurtigt kan tilpasse støtten til målgruppens behov.
- Der kan udpeges særlige kulturmedarbejdere i organisationen med specialiseret viden om Grønland. Kulturmedarbejderne kan fungere som ressource- og videnspersoner på området. Der er dog behov en bredere deling og forankring af viden i organisationen.

Minimering af fordomme og forventningsfattigdom i organisationer

For at sikre sig at borgerne ikke møder fordomme og diskrimination, har puljeprojekterne på forskellig vis arbejdet med at se ind i egen praksis og afdække egne fordomme og tendenser med forventningsfattigdom over for målgruppen. Der kan være ubevidste kulturelle fordomme om målgruppen eller forforståelser om, hvordan man bør lave indsatser på socialområdet i Danmark.

- Det er vigtigt at have åbne og ærlige snakke om fordomme og forventningsfattigdom, hvordan de er opstået, og om der er behov for at udfordre dem. Fagpersoner i projekterne påpeger, at der er behov for kritisk vurdering og til tider udfordring af, hvordan målgruppen omtales både internt og eksternt. Betegnelsen "udsatte grønlændere" kan fx skabe en u hensigtsmæssig forbindelse mellem udsathed og grønlandsk nationalitet.
- Borgerne, herunder erfaringseksperter, har vigtig viden om oplevede fordomme og forventningsfattigdom, som organisationen ikke selv er bevidst om. Nogle af projekterne har inddraget borgerne i dialogen om, hvilke fordomme de oplever i mødet med systemet. For at arbejde med at minimere fordomme og forventningsfattigdom kan det være relevant systematisk og løbende at involvere erfaringseksperter perspektiver og nuancer i udviklingen af indsatser.
- Det kræver tillid og åbenhed at samarbejde i teams med medarbejdere med forskellig faglig og erfaringsmæssig baggrund. I flere af projekterne har teams fx bestået af medarbejdere, der er uddannede i og har faglig erfaring fra Danmark eller Grønland. Her kan der være behov for gensidig nysgerrighed og rummelighed overfor, at medarbejdernes faglige tilgange kan være forskellige.

Indsatser i samarbejde på tværs af organisationer med og uden specialviden om Grønland

Det kan være relevant at indgå samarbejde eller partnerskab med organisationer og NGO'er, der er grønlandskyndige og har specialiseret viden om målgruppen. Flere af projekterne er eksempler på sådanne samarbejder og partnerskaber. Her har organisationer med mange års erfaring i arbejdet med borgere med grønlandsk baggrund samarbejdet med andre, der har specialviden inden for områder som ADHD, rusmiddelbehandling, terapi til unge og indsatser til børn. For at det kan lykkes, er det en forudsætning:

- at være åbne om hinandens organisatoriske maskinrum og vise tillid til hinandens styrker ind i projektet.
- at etablere fælles mål og have åbne snakke om de mål og strategier, som hver organisation har med sig ind i samarbejdet. Her kan der være forskelligheder, som organisationerne sammen skal håndtere.
- at have en klar opgave- og rollefordeling, så kompetencer, viden og erfaring supplerer hinanden.
- at have løbende forventningsafstemninger og evalueringer organisationerne imellem, så benspænd og udfordringer håndteres undervejs og i fællesskab.
- at have én personaleansvarlig for projektmedarbejderne på tværs af organisationer eller at have konkrete samarbejdsaftaler for medarbejdernes bidrag ind i indsatsen. Det er vigtigt, at lederne taler sammen og løbende følger op på, at der ikke sker tovtrækkeri om medarbejdernes tid og ressourcer, når medarbejderne samtidig har ansvar og opgaver uden for indsatsen.

Det kræver mod og åbenhed fra både ledelse og medarbejdere at afprøve nye tilgange, metoder og samarbejder. Fagpersoner i projekterne påpeger, at det kan være både nødvendigt og givende at tænke anderledes og udfordre normalen, når man skal designe og implementere indsatser, der er tilpasset målgruppen. Projekterne har på hver sin måde arbejdet med at udvikle partnerskaber og netværk på tværs af mange organisationer og har haft stor gavn af at dele viden, bruge hinandens styrker og kompetencer og lære af hinanden gennem projekterne. Læs mere om elementerne i det gode partnerskab på Social- og Boligstyrelsens hjemmeside.⁸

Specialiserede tilbud til målgruppen integreret i almene indsatser og tilbud

Flere af puljep projekterne har arbejdet med specialiserede indsatser til målgruppen som en del af et alment tilbud. Deres erfaringer kan give inspiration til, hvordan væresteder og tilbud med forskellige greb og opmærksomhedspunkter kan integrere en specialiseret indsats med succes fx på væresteder, i rusmiddelbehandling eller i en bostøtteindsats. Når den specialiserede indsats er integreret i de almene indsatser, kan den fungere som en bro til øvrige tilbud og indsatser. Det indebærer, at andre fagpersoner kan drage fordel af den tillid, som borgerne har til medarbejderne i den specialiserede indsats. På denne måde kan det tillidsfulde samarbejde, som fx en kulturmedarbejder har med målgruppen, motivere borgerne til at søge og tage imod hjælp og støtte fra andre steder.

- Det er vigtigt at kompetenceløfte den samlede medarbejdergruppe og ledelse i organisationen, så de har et overordnet kendskab til målgruppen. På den måde skal kulturmedarbejdere(n) i den specialiserede indsats ikke løfte området alene, men får opbakning fra den samlede organisation. En borger fortæller:

” *Personalet har opnået større forståelse for grønlandsk kultur, og der er skabt bevidsthed om, at denne viden er vigtig. Alle ansatte har været glade for denne mulighed og mener, at viden understøtter relationsdannelsen og det sociale/pædagogiske/terapeutiske arbejde med brugerne.*

(Citat fra projektleder i projektet)

- Det skaber gode muligheder for inklusion, at borgere i de integrerede indsatser både kan drage fordel af særlige grønlandske fællesskaber og samtidig være i kontakt med personer fra andre etniske baggrunde.

Organisatoriske rammer for en traumebevidst social indsats

En traumebevidst social indsats kræver, at den traumebevidste tilgang er indarbejdet hos alle ledere og medarbejdere. Tilgangen skal også understøttes af strategier, politikker, procedurer og i kommunikationen om indsatsen til borgerne.

På tværs af projekterne har der været en erkendelse af, at de problemstillinger, som målgruppen viser sig at have, er komplekse og forbundet med flere og dybe traumer.

- Social- og Boligstyrelsen fremhæver, at for at man som arbejdsplads kan arbejde traumebevidst, er det vigtigt, at alle ledere og medarbejdere:
 - er bevidste om traumers betydning for et menneskes følelser, handlinger og udfordringer
 - kan genkende typiske tegn på traumatisering
 - kan respondere hensigtsmæssigt i mødet med en borger eller en kollega, som har traumer
 - ved, hvad der potentielt kan udløse traumereaktioner og kan søge at forebygge traumereaktioner.
- Det er samtidig vigtigt at sikre, at praksisser og procedurer i organisationen fokuserer på ligestilling. Det gælder ikke kun for etniciteter, men også for seksuel orientering, alder, religion og kønsidentitet. På den måde skaber organisationer bedre forudsætninger for at sikre ligebehandling af forskellige køn og kulturelle grupper i organisationen.⁹

Desuden er det vigtigt at forebygge psykiske belastninger hos medarbejdere og ledere, ellers kan det have en negativ påvirkning på den enkeltes trivsel, arbejdsmiljøet og den sociale indsats. Psykiske belastninger kan komme til udtryk ved følelsesmæssige, fysiske og adfærdsmæssige reaktioner, fx ved udbrændthed.

- Fagpersoner fra projekterne erfarer, at det er vigtigt at være bevidst om og italesætte tyngden i det at beskæftige sig med virkeligt komplekse problemstillinger, og at der skal være plads og tid til som medarbejder "at få luft", når man har været i eller hørt om noget svært følelsesmæssigt.
- Fagpersoner i projekterne understreger, at det har været afgørende med hyppig supervision

Fleksibelt og opsøgende socialt arbejde

På tværs af projekterne har det vist sig vigtigt at kunne tilbyde fleksible, let-tilgængelige indsatser og aktiviteter.

- Fleksibiliteten handler om, at støttens form kan tilpasses den enkeltes behov. Her har flere indsatser haft gavn af at kunne variere i støttens intensitet og tilbyde følgeskab og opsøgende socialt arbejde.
- Fleksibiliteten handler også om tilgængelighed i støtten, og at borgerne oplever, at fagpersonen er tilgængelig, fx i de udsving, der kan være i borgernes recovery-proces frem mod mere trivsel.
- Fleksibilitet i indgangen til indsatser har også vist sig vigtigt. Her har flere af projekterne haft gavn af at kunne arbejde med en åben og hurtig visitation kombineret med en fleksibel rekruttering til indsatsen, hvor der har været tid og tålmodighed til at arbejde med borgernes motivation for forandring.
- Ved planlægning af sociale aktiviteter kan det være en fordel at gøre deltagelsen åben og uden tilmelding. Fagpersoner og erfaringseksperter beskriver, at der særligt blandt borgere med grønlandsk baggrund er et ønske om ikke at planlægge for meget og vente med at se, hvad dagen bringer. Det betyder ikke, at det er særligt grønlandsk at have svært ved at overholde faste aftaler med fagpersoner eller behandlere i sundhedssystemet, men at nogle borgere kan have en mere spontan tilgang til deres sociale liv og fritid.
- Fagpersoner i projekterne fortæller, at det samtidig er vigtigt at holde fast i at gennemføre aktiviteter, uanset hvor mange der dukker op, fordi så vænner borgerne sig til, at der er aktiviteter og tilbud målrettet dem, når de har overskud til at deltage.

Tværsektorielt samarbejde og brobygning

Effektive indsatser kræver samarbejde mellem og brobygning til forskellige sektorer og organisationer, herunder sociale myndigheder, sundhedsvæsenet og lokale organisationer. Dette samarbejde sikrer, at borgere i udsathed med grønlandsk baggrund modtager en sammenhængende og helhedsorienteret støtte. For projekterne har det været centralt at have ressourcer til at kunne koordinere på tværs af sektorer og brobygge til relevante indsatser:

- Fagpersoner fremhæver, at flere i målgruppen har dårlige erfaringer med kontakten med systemet, og derfor kan der være desto større behov for at ledsage borgerne til møder, at bisidde og at træne, at borgerne på sigt selv kan have kontakt med systemet.
- Fagpersoner understreger, at borgernes komplekse og tværgående problemstillinger kræver indsatser på tværs af social-, sundheds- og beskæftigelsesområdet. Her er det vigtigt som organisation at supplere frem for at overlappende eksisterende indsatser til målgruppen. Det gøres ved løbende i samarbejdet at forventningsafstemme og rollefordeler sammen med borger og fagpersoner på tværs af organisationer.
- Fagpersoner uden specialviden om grønlandsk kultur efterspørger hjælp til overblik over relevante tilbud og indsatser, der er målrettet borgere i udsathed med grønlandsk baggrund. Der er også behov for et overblik over målgruppens rettigheder, for at fagpersoner kan vejlede borgerne i disse. Her kan det være relevant at spørge De Grønlandske Huse i Danmark for mere information om relevante indsatser, tilbud og rettigheder.

Strategiske overvejelser om målgruppen

På tværs af organisationerne i projekterne er der en opmærksomhed på, at der er behov for strategisk fokus på at sikre langvarige og sammenhængende indsatser på tværs af sektorer, geografi og fagområder for at imødekomme behovene hos borgere i udsathed med grønlandsk baggrund i Danmark.

- Målgruppen kan med fordel tænkes ind i det strategiske arbejde på social-, sundheds- og beskæftigelsesområdet i kommuner for at sikre et målrettet og systematisk udviklingsarbejde med området for borgere i udsathed med grønlandsk baggrund. Det gælder også hos frivillige organisationer og tilbud, der ikke er specialiserede i arbejdet med målgruppen, men som ønsker at styrke opmærksomheden på og indsatsen for målgruppen. Det kan medvirke til, at ressourcer bruges hensigtsmæssigt, og at borgere i udsathed med grønlandsk baggrund får bedre udbytte af indsatser.

Et strategisk fokus på målgruppen kan komme til udtryk ved strategier og handleplaner, der særligt går på indsatsen for borgere i udsathed med grønlandsk baggrund. Det kan også komme til udtryk ved at integrere et særligt fokus på målgruppen i strategier på området for borgere i udsatte positioner.

Veje herfra gennem prøvehandlinger

Vil du som fagperson, udviklingskonsulent eller leder gerne afprøve flere af materialets opmærksomhedspunkter, indsatslementer og organisatoriske elementer? Så er prøvehandlinger en konkret, nem og systematisk metode frem mod en praksis, som er tilpasset behovene hos borgere i udsathed med grønlandsk baggrund.

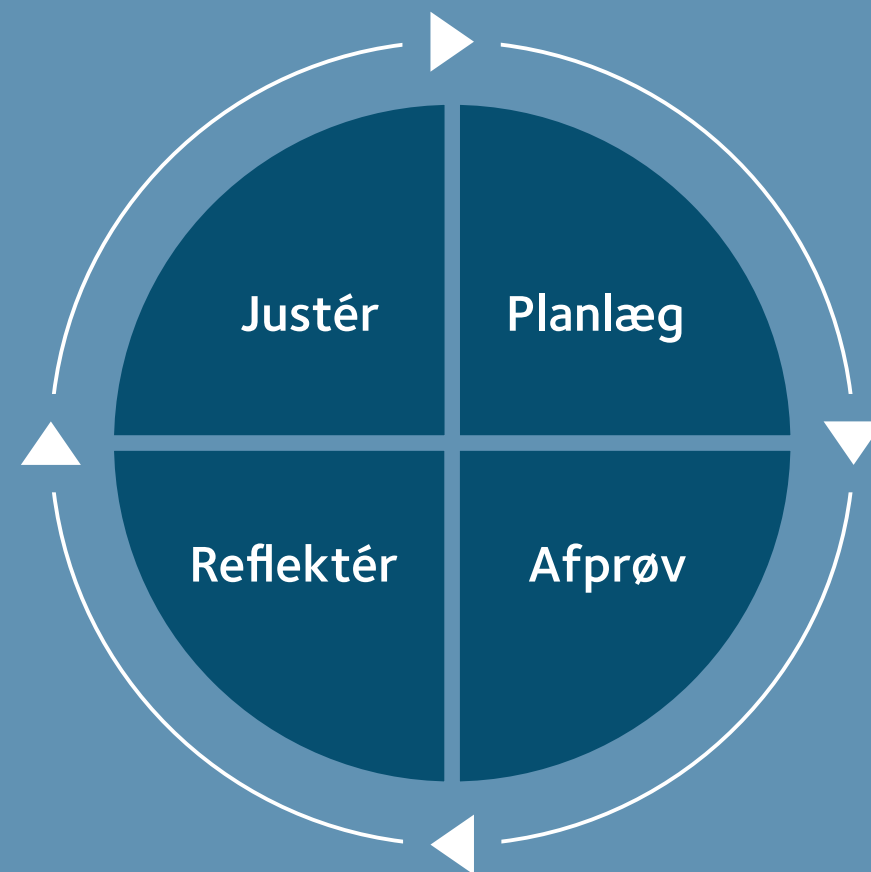
Prøvehandlinger er en metode til at sikre en løbende læring og tilpasning af de udviklingsaktiviteter, man som fagperson og organisation igangsætter. Med prøvehandlinger foregår arbejdet med at udvikle en ny praksis i en cirkulær proces. Trin for trin afprøver I nye muligheder og forbedrer jeres praksis. Prøvehandlinger er en virksom og hurtig måde at blive klogere på, hvordan en justering af praksis virker, og hvordan vi skaber varige og virksomme forbedringer af praksis til gavn for borgerne.

Dette materiale samler opmærksomhedspunkter, indsatslementer og organisering i samarbejdet med målgruppen, som har været afprøvet i "Partnerskab om borgere i udsathed med grønlandsk baggrund og bedre rusmiddelbehandling". Gennem prøvehandlinger kan I få konkretiseret, hvordan disse opmærksomhedspunkter og indsats-elementer kan udmønte sig og blive tilpasset i jeres lokale kontekster. I kan også videreudvikle på jeres egne opmærksomhedspunkter og indsatslementer i samarbejdet med målgruppen.

Fordelen ved at arbejde med prøvehandlinger er, at forandringer først afprøves i mindre skala, fx i et enkelt igangværende borgerforløb, hvorefter I kan samle op på erfaringer og eventuelt justere på forbedringstiltaget. Hvis det viser sig, at tiltaget virker i forhold til målet med forbedringen, kan I udvide afprøvningen til at omfatte flere medarbejdere og flere borgere. Ved at gennemføre flere prøvehandlinger i forskellige situationer indsamler I erfaringer og opbygger et større vidensgrundlag, før et tiltag implementeres.

Social- og Boligstyrelsen har udgivet "Håndbog i lovende praksis – hæfte fire", som beskriver, hvordan man kan arbejde med prøvehandlinger ud fra læringscirkelns fire faser: planlægning, afprøvning, refleksion og justering.

[I kan læse mere og hente hæftet på Social- og Boligstyrelsens hjemmeside.](#)

Puljeprojekter i
"Partnerskab om
borgere i udsathed
med grønlandsk
baggrund og bedre
rusmiddelbehandling"

chiertige

Grønlandssproget rusmiddelbehandling og aktiviteter i Aalborg

Aalborg Kommune i partnerskab med Det Grønlandske Hus i Aalborg

INDSATS: Specialiseret, grønlandssproget rusmiddelbehandlingstilbud til unge og voksne med grønlandsk baggrund, som har et overforbrug eller misbrug af alkohol og/eller stoffer.

FORMÅL: At udvikle og kvalificere et rusmiddelbehandlingstilbud til borgere i Aalborg med grønlandsk baggrund, så de modtager en helhedsorienteret indsats, som er tilpasset den enkeltes behov.

INDHOLD: Behandling med individuelle samtaler, gruppeforløb, traumefokus/-behandling, uddannelsesvejledning, brobygning til netværk og fællesskaber og tolkebistand.

LÆRINGSPUNKTER: Det har været af afgørende betydning for borgerne i rusmiddelbehandlingen at kunne udtrykke sig på sit modersmål, uanset om det har været grønlandsk eller dansk. Derudover har det været vigtigt med en traumebevidst tilgang med forståelse for borgernes kulturelle baggrund, hvor de har modtaget en helhedsorienteret behandling af fagpersoner med professionel baggrund inden for rusmiddelbehandling, socialrådgivning og terapi. Sidst har det vist sig vigtigt både at kunne tilbyde gruppebehandling og individuel behandling, men hvor borgerne på tværs har haft gavn af projekternes samlede tilbud og aktiviteter.

Familieværkstedet

Det Grønlandske Hus i Aarhus i partnerskab med Grønlandske Børn, TUBA Aarhus og Center for ADHD

INDSATS: Helhedsorienteret behandling, aktiviteter og mestringskursus til familier i Region Midtjylland med grønlandsk baggrund og med børn og unge i alderen 0-25 år, samt forældre med grønlandsk baggrund i sårbare eller udsatte positioner, der har fået anbragt barn/børn uden for hjemmet.

FORMÅL: At yde støtte og kvalificeret faglig hjælp så grønlandske familier lykkes med at bryde transgenerationelle traumer, øge forældrekompetencer og minimere anbringelser af børn.

INDHOLD: I projektet tilbydes forskellige indsatser:

- Traumefokuseret fysioterapi, Basic Body Awareness Therapy (BBAT).
- Terapeutiske samtaler via psykoedukation, traumestabiliserende og -behandlende psykoterapi.
- Familierådgivning, vejledning og bisidning.
- Fællesspisning og sociale fællesskabende aktiviteter.
- iKomet, et kulturelt- og sprogligt tilpasset online forældremestringskursus.
- Forældrehæfte om forældreskab og børneopdragelse.
- Legehæftet, "Leg med mig".

LÆRINGSPUNKTER: Den traumebevidste tilgang har været fundamental for alle dele af projektet, også den organisatoriske del. Det har været afgørende, at se familien som en helhed og kunne tilbyde indsatser tilpasset den enkelte familie og de enkelte familiemedlemmers behov. Det er derudover virksomt at arbejde ud fra en holistisk sundheds- og trivselsforståelse i samarbejdet med målgruppen. For partnerskabet har det været vigtigt at arbejde med egne indforståetheder organisationerne i mellem samt egne kulturelle forforståelser.

'Uagut' – styrkeforløb for grønlandske unge

Grønlandske Børn i partnerskab med Børnehjælpsdagen

INDSATS: Afprøvning og tilpasning af Børnehjælpsdagens koncept "Empower4you", så det målrettes grønlandske unge i alderen 15-22 år i udsatte positioner.

FORMÅL: At styrke udsatte unge grønlænderes personlige og sociale kompetencer, skabe bedre trivsel og bedre hverdagsliv samt at forebygge yderligere udsathed og i stedet styrke overgangen til voksenlivet, herunder styrke overgange til uddannelse og/eller beskæftigelse.

INDHOLD:

- Bootcamp af 5 dage varighed med overnatning
- 5 tjek-ind-dage af 6 timer
- Boostcamp af 3 dage varighed med overnatning.
- Sideløbende er der etableret et mentorhold, som er blevet koblet på de unge, hvor det giver bedst mening.

LÆRINGSPUNKTER: Partnerskabet er et eksempel på et samarbejde mellem en organisation med specialviden om Grønland og unge med grønlandsk baggrund og en anden organisation på børneområdet, som har udviklet og afprøvet et koncept for en anden målgruppe: anbragte børn og unge. Projektet har afprøvet og tilpasset konceptet til målgruppen, grønlandske unge i udsatte positioner. Det har givet nye pædagogiske greb og udfordret vante forventninger om, hvad grønlandske unge vil profitere af. Det har vist sig givende med en indsats til de unge, der bygger på en fast struktur, et nøje planlagt program, der bygger på velafprøvede pædagogiske metoder, og højintensive aktiviteter. Indsatsen har været båret af et hold af fagpersoner med kendskab til målgruppen til at understøtte de unges deltagelse undervejs i forløbet, både til de konkrete aktiviteter, men også i perioderne mellem aktiviteterne.

Kunstterapi på Morgencaféen

Fonden Morgencafé for Hjemløse i København

INDSATS: Kunstterapi og fællesskabsaktiviteter for Morgencaféens brugere med grønlandsk baggrund.

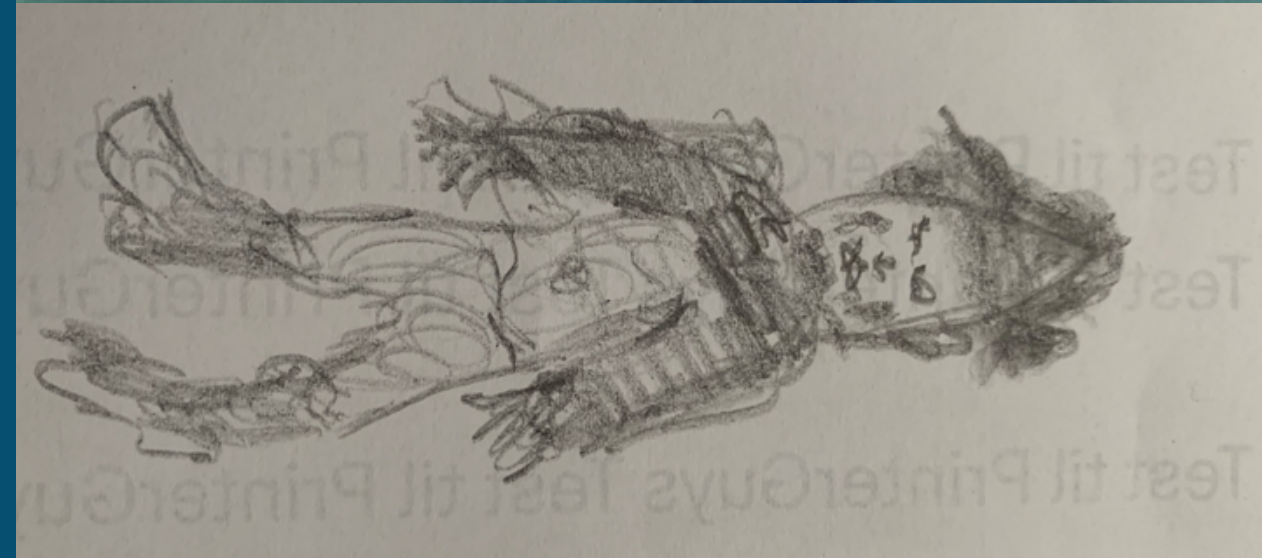
FORMÅL: Gennem kunstterapi at støtte udsatte grønlandske brugere af Morgencaféen i at skabe forandringer mod et meningsfuldt hverdagsliv – ud fra den enkeltes perspektiv, situation og ønsker for fremtiden. Målet er også, hvor det er relevant, at understøtte borgerens ønske om forandring af rusmiddelbrug.

INDHOLD: Brugere tilbydes kunstneriske samtaler fire gange om ugen, hvor der er mulighed for forskellige kreative aktiviteter. Projektet suppleres med udflugter og ugentlig fællessang for at styrke relationerne.

Derudover er der en opmærksomhed på en holistisk indsats og på at integrere kunstterapien som en del af Morgencaféens samlede tilbud.

” Vi ser, at det er summen af de forskellige indsatser, der skaber et bredt, helbredende og rummeligt tilbud.

LÆRINGSPUNKTER: Kunstterapien giver et rum til at udtrykke sig nonverbalt om sårbare emner, hvor ord måske ikke findes. Der kan brugere med sig selv og sammen med andre bearbejde dem. Det er en fællesskabsindsats, hvor borgerne drager omsorg for hinanden og støtter hinanden gennem op- og nedture. Fællesskabet dyrker både værdien i at være samlet som borgere med grønlandsk baggrund og værdien i at være sammen på tværs af kulturer og etniciteter. På den måde styrker den specialiserede indsats både målgruppens fællesskab og fællesskabet samlet set på Morgencaféen.

Fællesskaber på væresteder og behandling hos grønlandskyndig psykolog i Aarhus

Sociale Forhold og Beskæftigelse i Aarhus Kommune i samarbejde med Det Grønlandske Hus Aarhus, Reden Aarhus og Naapiffik.

INDSATS: Psykologbehandling og værestedsaktiviteter for borgere med grønlandsk baggrund med komplekse sociale problemer, som ikke i tilstrækkelig grad profiterer af eksisterende indsatser.

FORMÅL: At støtte grønlandske borgere i socialt udsatte positioner i kunne profitere mere af sociale indsatser, øge borgernes livskvalitet og i at opnå og mestre et meningsfuldt hverdagsliv.

INDHOLD: Projektet kører i to spor:

- Et borgerspor hvor borgere modtager psykologbehandling fra en grønlandskyndig psykolog med stor specialviden om Grønlands kultur, samfund, sprog og sociale liv.
- Et kulturspor hvor medarbejdere hos Reden Aarhus og det grønlandske værested Naapiffik arbejder målrettet med aktiviteter og fællesskaber for at inkludere nogle af de borgere med grønlandsk baggrund med de mest komplekse problemer.

LÆRINGSPUNKTER: Den specialiserede indsats gør det muligt at målrette støtte og aktiviteter til en gruppe borgere, der til dels kun i begrænset omfang formår at deltage i og profitere af aktivitetstilbud. I kultursporet er det virkningsfuldt at have en medarbejder, der har tid til at yde en ekstra indsats for målgruppen, både i samarbejdet med den enkelte og gennem aktiviteter at give borgerne et åndehul fra hverdagen. I borgersporet får borgere med komplekse problemstillinger adgang til psykologbehandling, der baserer sig på kulturel tilpasning og forståelse for grønlandsk kultur.

Grønlandske kulturmedarbejdere i Rederne

KFUK's Sociale Arbejde/Rederne i København, Odense, Esbjerg og Aalborg

INDSATS: Styrket socialfagligt arbejde gennem ansættelse af grønlandske kulturmedarbejdere, grønlandskrettede aktiviteter og opsøgende arbejde målrettet kvinder med grønlandsk baggrund, der har komplekse problemer.

FORMÅL: At styrke og kvalificere Redernes arbejde med kvinder i udsathed med grønlandsk baggrund, der allerede er brugere af Rederne samt at nå ud til flere i målgruppen, som kan få gavn af indsatsen.

INDHOLD: Projektet har fire centrale aktiviteter:

- Styrkede socialfaglige indsatser og aktiviteter med afsæt i forståelse for grønlandsk kultur
- Styrket opsøgende indsats
- Styrket viden og metode til samarbejdet med kvinder med grønlandsk baggrund på tværs af Rederne
- Afprøvning af gratis krisehjælp ved en psykolog i Aalborg.

LÆRINGSPUNKTER: Det har været afgørende for indsatsen på tværs af de fire reder, at der har været én dedikeret kulturmedarbejder med grønlandsk kulturforståelse og kendskab til de sociale dynamikker i målgruppen. Vedkommende har haft tid og ressourcer til målrettet, opsøgende socialt arbejde af kvinder i målgruppen og til afvikling af grønlandske aktiviteter. De grønlandske aktiviteter har været gavnlige både for kvinderne i og uden for målgruppen i Rederne.

Der er en del tabuiserede problemstillinger blandt kvinderne, som er vigtige at være opmærksomme på i samarbejdet med dem. Det gælder generelt tabuer om psykiske lidelser, prostitution og overgreb.

Læs mere...

Bjerger, B., M. Nygaard-Christensen og S. M. Pedersen (2021). Udsatte grønlandere: [Hverdagsliv, vold og fællesskaber](#). Center for Rusmiddelforskning, Psykologisk Institut, Aarhus Universitet.

Dahl, K.M., Olsen, M. G., Lausten, M. og J. T. Ibsen (2022). [Børn med grønlandsk baggrund, der er anbragt i Danmark – fra danske kommuner](#). VIVE.

Graven, V., Abrahams, M. B. og T. Pedersen (2024). [Marginalisere livsafslutninger. Håb og behov ved livets afslutning hos ældre grønlandere i en socialt udsat position i Danmark](#).

Human Rights Council (2023). [Report of the Special Rapporteur on the human rights of Indigenous Peoples](#), José Francisco Calí Tzay, on his visit to Denmark and Greenland.

Københavns Kommune (2021). [Samarbejde med udsatte mennesker med grønlandsk baggrund](#). Hjemløseenheden, Socialforvaltningen, Københavns Kommune.

Laage-Petersen, J. (2015). [Ligebehandling af Grønlandere i Danmark: Grønlanderes oplevelser af mødet med det danske samfund](#). Ligebehandlingsafdelingen, Institut for Menneskerettigheder, Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution.

Larsen, M. N., M. E. Friis & B. Larsen (2016). [I bruger alt for mange ord! Rapport om inklusion af unge grønlandere i Aalborg – en gruppesag i VISO](#). VISO, Socialstyrelsen.

Mondrup, L. (2020). Sprog og tavshed i grønlandsk psykiatri: kulturspecifikke forhold i læge-patient-relationen. Bibliotek for læger, Årg. 212, jun.

Mørck, L.L., Schwartz, I., Christensen, T. W. og M. Nissen (red.) (2024). Fællesskabende praksisser. Forlaget Frydenlund.

Ottendahl, C. B. et al. (2023). [Qeqqata Modellen: Et partnerskab for at fremme sundhed og trivsel blandt børn i Qeqqata Kommunia](#). Syddansk Universitet. Statens Institut for Folkesundhed.

Rådet for Socialt Udsatte & SUS (2021). [Deltagelse som vejen til forandring. 12 eksempler til inspiration](#).

Rådet for Socialt Udsatte & SUS (2021). [Veje til deltagelse for borgere i socialt udsatte positioner. Et litteraturstudie om de teoretiske diskussioner på feltet](#).

Schiermacher, M. (2020). [Fra Grønland til gaden: En undersøgelse om migration mellem Grønland og Danmark](#). Kofoeds Skole.

Social- og Boligstyrelsen (2023). [Anbefalinger til at arbejde traumebevidst i den sociale indsats med voksne](#).

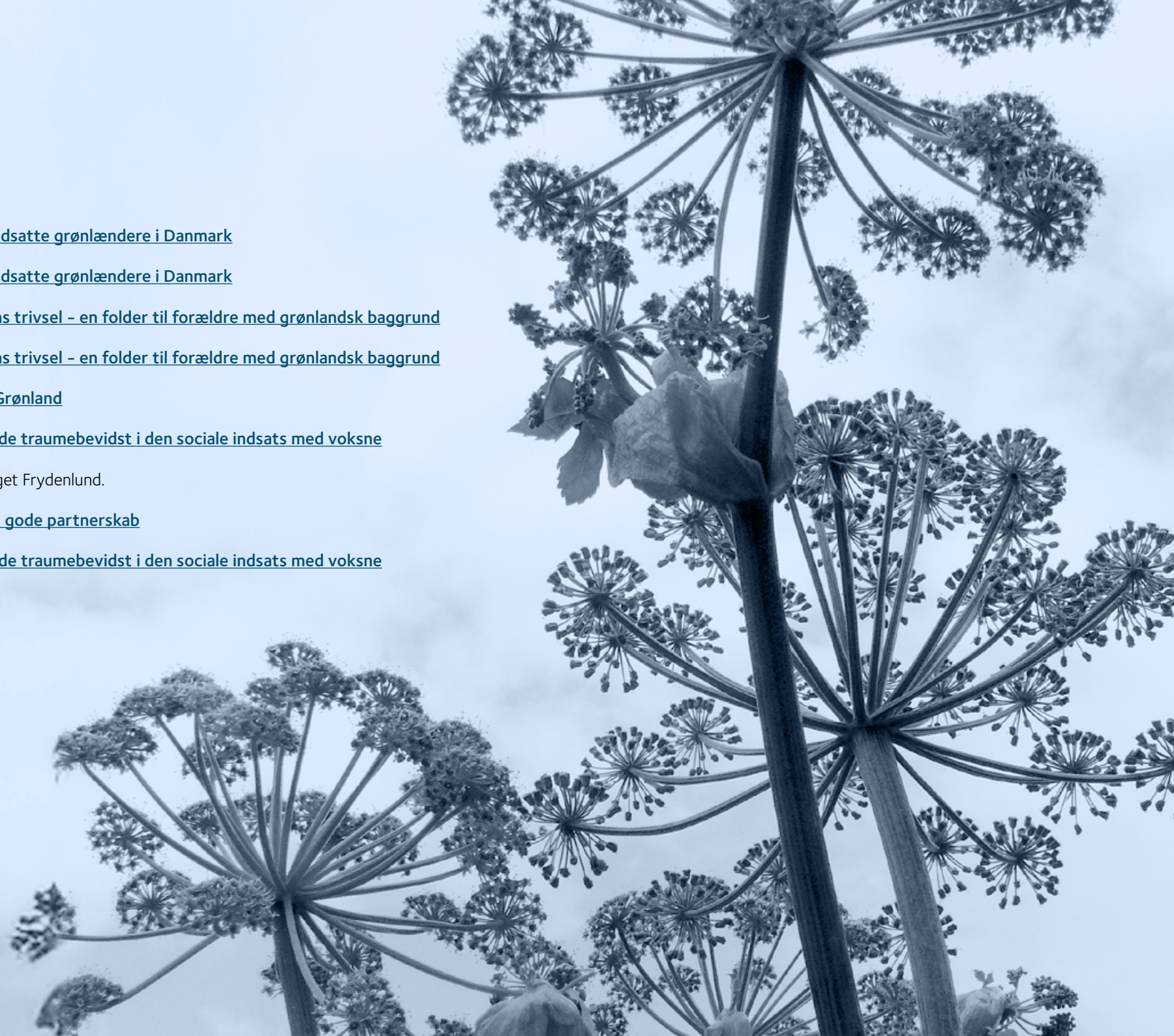
Social- og Boligstyrelsen (2022). [Veje til støtte tilpasset udsatte grønlandere i Danmark](#).

Social Sundhed (2023). Oplæg "Lighed i sundhed og tværkulturel brobygning i sundhedssystemet" på møde i Netværk om udsatte grønlandere i Social- og Boligstyrelsen 21.11.2023, Kristina Louise Bliksted. Kontakt Social Sundhed for mere viden.

Østergaard, T. G., B. Grube og C. V. L. Larsen (2019). [Sorg i Grønland: En undersøgelse af sorg og kortlægning af sorgaktører og tilbud](#). Det Nationale Sorgcenter.

Reference

- 1 Social-og Boligstyrelsen. 2022. [Veje til støtte tilpasset udsatte grønlændere i Danmark](#)
- 2 Social-og Boligstyrelsen. 2022. [Veje til støtte tilpasset udsatte grønlændere i Danmark](#)
- 3 Social-og Boligstyrelsen. 2024. [Samarbejdet om dit barns trivsel - en folder til forældre med grønlandsk baggrund](#)
- 4 Social-og Boligstyrelsen. 2024. [Samarbejdet om dit barns trivsel - en folder til forældre med grønlandsk baggrund](#)
- 5 Se mere på hjemmesiden for [Center for Folkesundhed i Grønland](#)
- 6 Social- og Boligstyrelsen. 2023. [Anbefalinger til at arbejde traumebevidst i den sociale indsats med voksne](#)
- 7 Mørck, L.L. et al (2024). Fællesskabende praksisser. Forlaget Frydenlund.
- 8 Social-og Boligstyrelsen. 2023. [Her er elementerne i det gode partnerskab](#)
- 9 Social- og Boligstyrelsen. 2023. [Anbefalinger til at arbejde traumebevidst i den sociale indsats med voksne](#)

Social- og Boligstyrelsen
Lerchesgade 35, 5
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.sbst.dk

November 2025